

Archeologienota

Houthalen-Helchteren (Meulenberg), Bremstraat - Hazelarenstraat

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN
2019D105

Historisch en Archeologisch Advies, Studies en Toegepast onderzoek

Rik van de Konijnenburg, Grauwe Torenwal 6/00/1, B-3960 Bree (BE)
Mob. 0496 209 018 - e-mail: rik.vandekonijnenburg@telenet.be

Verwijzing: VAN DE KONIJNENBURG, R.,(2019), Houthalen-Helchteren (Meuleberg), Bremstraat - Hazelarenstraat, verslag van de resultaten van het archeologisch bureauonderzoek, Haast-rapport 2019-15, D/2019/12654/15

Foto's: HAAST – Rik vd Konijnenburg (tenzij anders vermeld)

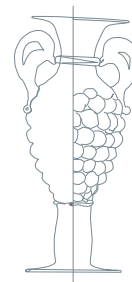
Tekeningen: HAAST (tenzij anders vermeld)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de uitgever.

Wettelijk depot: D/2019/12654/15

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Coverfoto: de bouw van barakken op Meulenberg rond 1950 en maquette van de bouw van sociale woningen uit 1970

INHOUD

Programma van maatregelen

1. Administratieve gegevens
2. Aanleiding van het vooronderzoek
3. Advies
4. Lijst met afbeeldingen
5. Bibliografie

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Administratieve gegevens

Projectcode	2019D105
Actoren	Rik van de Konijnenburg OE/ERK/Archeoloog/2015/00041
	Kempisch Tehuis cvba
Locatie	
Provincie	Limburg
Gemeente	Houthalen-Helchteren
Deelgemeente	Houthalen (Meulenberg)
Site	Meulenberg, Bremstraat – Hazelarenstraat
Kadastrale gegevens	Houthalen-Helchteren, afd. 2/Houthalen/sectie E (gedetailleerde percelenlijst cfrt pagina 6)
Oppervlakte onderzoeksgebied	6486,78 m ²
Kadastraal percelenplan	Zie fig. 2
Topografische kaart	Zie fig. 3
Begindatum onderzoek	6/04/2019
Einddatum onderzoek	11/04/2019
Relevante termen thesauri OE	bureauonderzoek

Bounding Box:

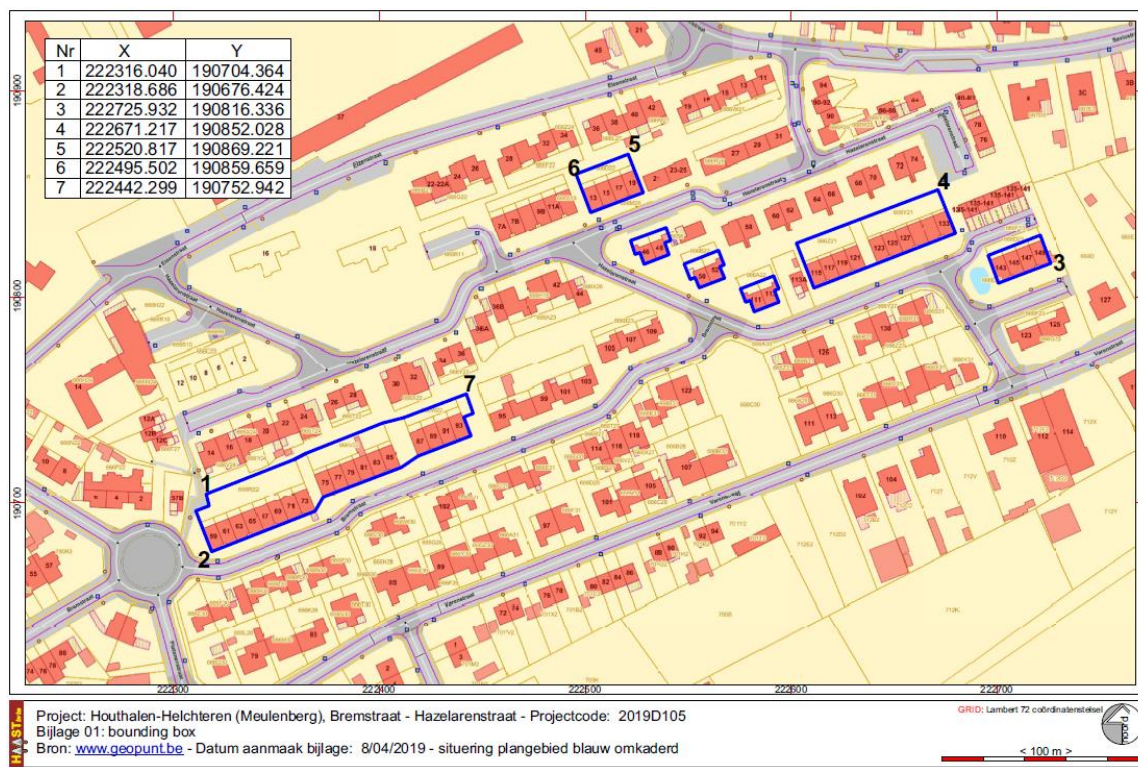
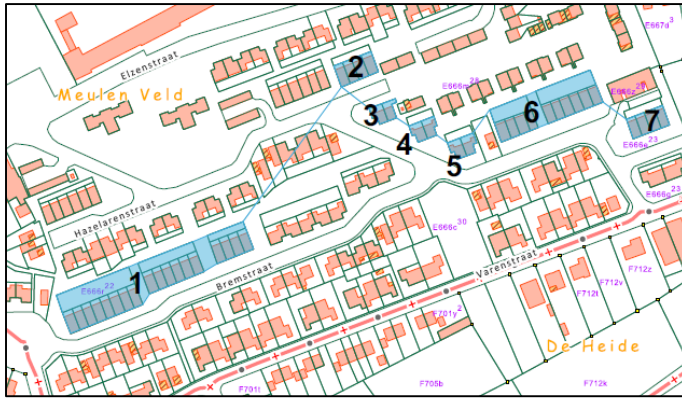

Fig. 1: Bounding Box

Houthalen-Helchteren (Meulenberg), Bremstraat - Hazelarenstraat – projectcode 2019D105 - verslag van het bureauonderzoek

2019D105 Houthalen-Helchteren					
Bremstraat - Hazelarenstraat					
Kadastrale percelen Houthalen-Helchteren, afd. 2 sectie E					
groep	perceelnr	opp groep m²	groep	perceelnr	opp groep m²
1	666r22	3277,18	3	666y18	183,4
	666b17			666z18	
	666a17		4	666a19	199,9
	666z16			666b19	
	666y16		5	666c19	209,92
	666x16			666d19	
	666w16		6	666E19	1716,14
	666v16			666f19	
	666t16			666g19	
	666g27 partim			666h19	
	666v22			666m28 partim	
	666s16			666k19	
	666r16			666z21	
	666p16			666y21	
	666n16			666L19	
	666m16			666m19	
	666L16			666n19	
	666w22			666p19	
	666k16			666r19	
	666h16		7	666s19	366,78
	666g16			666t19	
	666f16			666v19	
2	666d22	533,46		666w19	
	666t18			666d23	
	666y18				
	666w18				
	666x18				
subtotaal opp m²		3810,64	subtotaal opp m²		2676,14
Totale opp		6486,78			

2. Aanleiding van het vooronderzoek

Beschrijving van de geplande werken¹

De geplande werken omvatten twee fasen:

- Afbraak tot in de funderingen van de bestaande woningen zoals aangeduid op het kadasterplan, fig. 2
- Bouw van nieuwe woningen binnen de contouren van de afgebroken woningen met, wat betreft de meest westelijke en de meest oostelijke blokken geschakelde woningen, een uitbreiding naar het noorden ten opzichte van de bestaande woonblokken.

De woonentiteiten zullen deels worden gefundeerd op staal in combinatie met een vloerplaat op volle grond en deels worden gefundeerd op strookfunderingen. Omdat het terrein aan de achterzijde van elke woonblok sterk in helling ligt, wordt ook hier een plaatfundering met waterdichte kelderwanden (beton min. dikte 300 mm) voorzien. Deze betonwanden zullen eveneens dienst doen als keerwanden.

De woonentiteiten zullen deels worden gefundeerd op strookfunderingen aan te zetten op ca 1 m diepte onder het maaiveld en/of in combinatie met een vloerplaat op volle grond. Omdat het terrein aan de achterzijde van elke woonblok sterk in helling ligt, wordt ook hier een plaatfundering met waterdichte kelderwanden (beton min. dikte 300 mm) voorzien. Deze betonwanden zullen eveneens dienst doen als keerwanden.

De ontwerpen van de te realiseren woonblokken zijn nog in schetsfase. Bedoeling van het archeologische bureauonderzoek is om na te gaan of specifiek met betrekking tot deze site er nog enige vorm van archeologische meerwaarde of kenniswinst gerealiseerd kan worden.

Bij een aantal woningen/appartementsblokken zal aan de achterzijde de grond verder uitgegraven worden voor de bouw van “ondergrondse” garages. Dit betekent een volledig weggraven van grond tot op gelijkniveau met de straat. Op het dak van de garages zal dan een tuin of terras aangelegd worden.

Wat wegenis betreft worden een aantal minimale ingrepen gedaan. Delen van inritten, verhardingen en plantsoenen zullen heraangelegd worden en overgedragen worden aan het openbaar domein. Het betreft de zones donkergroen ingekleurd op fig. 10 (bureauonderzoek).

3. ADVIES:

Argumentatie:

- Het oorspronkelijke reliëf, een hellend terrein, de zuidzuidoostflank van de Meulenberg, is in verschillende fasen duidelijk vergraven. Een eerste vergraving van het terrein gebeurde eind jaren 1940 voor de bouw van de barakken. De helling werd per barak afgevlakt terwijl de aanpalende wegen de helling van het terrein nog volgden. Op die manier ontstond al een vorm van terrasbouw. Eind jaren 1960 zijn de barakken verlaten en wordt het terrein verkocht aan de sociale huisvestingmaatschappij Kempisch tehuis die er een sociale woonwijk bouwt. De barakken en de hele wegeninfrastructuur wordt opgebroken en heraangelegd. Stonden de barakken en bijhorende wegeninfrastructuur nog haaks ingeplant op de helling van de Meulenberg, dan worden de sociale woonblokken parallel aan de helling gebouwd net zoals de nieuwe wegenis. De woningen worden deels in de helling gebouwd en deels wordt grond opgehoogd als ondersteuning van de vloerniveaus. In die periode ontstaat een echt terrassen-complex waarbij later hoge betonnen muren worden gebouwd om grondverschuivingen tegen te gaan en om tuinen van hoger gelegen woningen op gelijk niveau aan te kunnen leggen als hun gelijkvloerse verdieping. Heel dat grondverzet heeft ervoor gezorgd dat:
 - o De oorspronkelijke helling en terreinreliëf volledig verdwenen is binnen het projectgebied
 - o De oorspronkelijke bodem volledig vergraven werd, grond verplaatst werd en afgevoerd werd
 - o Mochten er bodemsporen aanwezig geweest zijn, die ongetwijfeld ernstig tot volledig verstoord zijn door het grondverzet

¹ voor de plannen verwijzen we naar de archeologienota pagina 9

- Mochten er archeologische artefacten aanwezig zijn, die met 100% zekerheid niet meer in situ maar in een volledig verstoorde context zullen aangetroffen worden.
- Het hellend terrein heeft ongetwijfeld ook gezorgd voor erosie van grond en verplaatsing van artefacten – indien aanwezig – waardoor die niet meer in situ maar in een verspoelde context kunnen worden aangetroffen onderaan de helling. Op de watertoets – erosiegevoelige gebiedenkaart zijn de betrokken percelen, in feite bijna de volledige wijk, ingekleurd als erosiegevoelig.

Er kan niet met 100% zekerheid gesteld worden dat de geplande werken geen verstoring zullen veroorzaken aan mogelijk aanwezige archeologische erfgoedwaarden, maar de nieuwe woningen zullen gebouwd worden op de plaats waar momenteel woningen staan, het betreft vervangingsbouw. De bodem, in dit geval ook de helling en het terreinprofiel, is in het verleden al dermate verstoord, dat de geplande bouwactiviteit geen invloed meer heeft op de oorspronkelijke bodemopbouw, het oorspronkelijk terreinreliëf en mogelijk aanwezig archeologisch erfgoed omdat die door historische bouwactiviteit al volledig verstoord zijn.

Aftoetsing aan de voorwaarden voor opmaak van aan archeologienota met beperkte samenstelling:

Zowel uit punt één als uit punt twee van de aftoetsing aan de voorwaarden voor opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling, cfrt de archeologienota pagina 22 blijkt dat het terrein in het kader van de geplande werken geen nuttige kenniswinst zal opleveren met betrekking tot de archeologische kennis van het projectgebied en de directe omgeving.

Een uitgebreid verder assessment van het terrein naar historische en archeologische situering en mogelijke indicatoren heeft weinig of geen zin enerzijds omdat het terrein reeds grondig verstoord werd door eerdere bouwwerken en afgraving van het oorspronkelijke reliëf, anderzijds omdat, indien er toch nog archeologische erfgoedwaarden zouden aangetroffen worden, deze quasi zeker in een verstoorde, verspoelde, vergraven positie zowel in vlak als stratigrafisch zullen aangetroffen worden en derhalve zeker geen kennisvermeerdering zullen opleveren voor het projectgebied en de regio.

Advies:

Aangezien heel het bedreigde terrein kan beschouwd worden als een verstoorde zone wordt via dit programma van maatregelen geadviseerd het terrein vrij te geven van verder archeologisch onderzoek. Uit het bureauonderzoek blijkt dat de hele sociale woonwijk in het verleden grondig geroerd en vergaren is, daarom wordt ook geadviseerd heel de oppervlakte van de wijk zoals weergegeven op fig. 28 in het verslag van het bureauonderzoek, (fig. 8, onderstaand) te karteren als Gebied Geen Archeologie en als dusdanig in te tekenen op de GGA-kaart.

Dit ontslaat de aannemer/bouwheer echter niet van zijn verplichtingen.

De aannemer/uitvoerder van de werken is gehouden aan de meldingsplicht van archeologische vondsten. Deze melding van archeologische toevalsvondsten is wettelijk verplicht. De context zit vervat in [artikel 5.1.4](#) van het [Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013](#).

De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

Verstoorde zones:

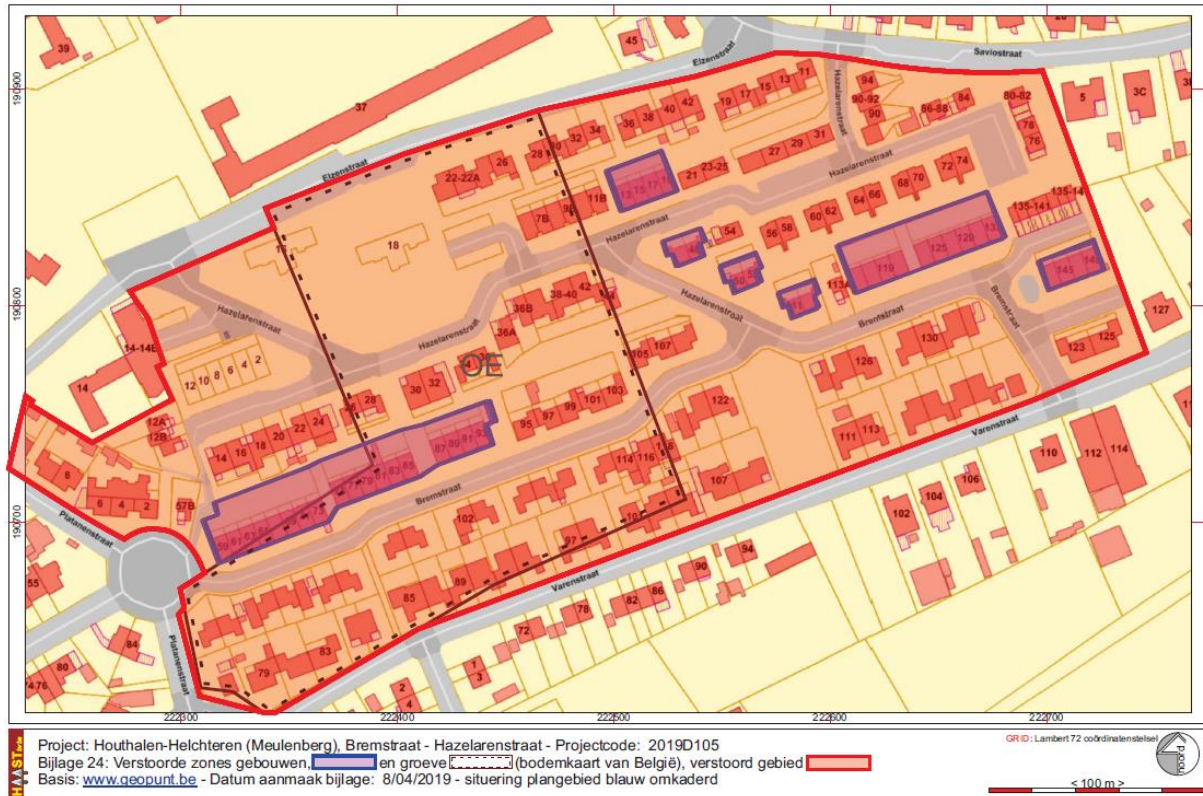

Fig. 4: verstoorde zone en voorstel van afbakening van het Gebied Geen Archeologie (rood omlijnde zone)

4. Lijst met afbeeldingen

Coverfoto: de bouw van barakken op Meulenberg rond 1950 en maquette van de bouw van sociale woningen uit 1970

Fig. 1: Bounding Box

Fig. 2: Kadastraal uittreksel dd. 01/01/2017 © cadgis viewer

Fig. 3: georeferenciert nieuwbouwplan geprojecteerd op het GRB © Nieuw Dak cvba

Fig. 3: Kadastraal uittreksel dd. 06/04/2019, indeling projectgebied in groepen woningen/percelen deeluitmakend van het projectgebied © cadgis viewer

Fig. 4: verstoorde zone en voorstel van afbakening van het Gebied Geen Archeologie (rood omlijnde zone)

5. Bibliografie

HANECA, K., DEBRUYNE, S., VANHOUTTE, S., ERVYNCK, A., 2016, Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie, Onderzoeksrapport agentschap Onroerend Erfgoed 48, Brussel, agentschap Onroerend Erfgoed - Wetenschappelijke instelling van de Vlaamse Overheid, Beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Geraadpleegd via: <https://www.onroenderfgoed.be/actueel/nieuws/onderzoeksrapport-archeologisch-vooronderzoek-proefsleuven-strategie/>